

Tarih : 15.01.2018
Sayı : 2018- 8

Konu; UHK 2017 Hububat Değerlendirme Paneli Sonuç Raporu

Sayın Üyemiz,

Ulusal Hububat Konseyi tarafından Edirne Ticaret Borsası ev sahipliğinde 23 Aralık 2017 tarihinde Bakanlık, sektör paydaşları, akademisyenler tarafından yoğun bir katılımı ile gerçekleştirilen ‘2017 Hububat Sezonu Değerlendirme Paneli’ sonuç raporu Ek’te bilginize sunulmuştur.

Raporumuzun, Türkiye’nin sürdürülebilir hububat üretimi, ticareti ve planlamasında karar alıcılara faydalı olacağı düşüncesiyle, yaşanan ve yaşanılacak sorunların çözüme kavuşturulması yönünde faydalı olacağına inanıyor, işlerinizde başarılar diliyoruz.

Özkan Taşpınar
Yön. Kur. Başkanı

UHK TARAFINDAN 23 ARALIK 2017 TARİHİNDE EDİRNE’DE DÜZENLENEN “2017 YILI HUBUBAT DEĞERLENDİRMESİ PANELİ” SONUÇ RAPORU

1. Buğday ekim alanlarının korunması

Bundan 10 yıl önce 9 milyon hektar olan buğday ekim alanı, giderek azalmış 8 milyon hektar olan sınır değerinin altına 7,7 milyon hektara düşmüştür. Giderek de azalmaktadır. Buna rağmen gerek yeni çeşitlerin ıslahı gerekse yetiştirme tekniklerindeki gelişmeler, ekim nöbeti ilkelerine uyulması vs. nedenler ile birim alan verimi giderek arttığı için, bugüne kadar üretim düşüşünün önüne geçilebilmiştir.

Ancak gelinen noktada nüfus artışı, göçmen nüfus, artan turist sayısı, dışarıya yapılan yardımlar ve çevremizde yaşananlardan (Türkiye’den gelecek gıdalarla beslenmek durumunda olanlar komşu ülkelerin insanları) dolayı tüketim öngörülenin çok üzerinde gerçekleşmektedir. Bu nedenle buğday ekim alanlarında sınır değerlere ulaşılmış olup, bunun altına düşen ekim alanları kurak yıllarda üretim yetersizliği sorununun beraberinde getirecektir. Sulu tarım alanlarında diğer ürünlerin karlılığının yüksek olmasından dolayı buğday, artık kıraç alanların ürünü ya da münavebe ürünü olarak görülmektedir. Bunun için buğdaya yapılan destekler bölgesel olarak yeterli yağış altında, sulu/ kurak farklılıklar dikkate alınarak hissedilir düzeyde arttırılmalıdır.

2. Gümrük Vergileri

Ülkemizde enflasyonun en önemli nedeninin tarımsal ürün ve gıda olarak gösterilmeye çalışıldığına üzülerek şahit oluyoruz. Gerçekçi olmayan bu yaklaşımla birlikte, gümrük fonlarını düşürülmesi gündeme gelmekte ve tarımsal ürünlerin ithal fonları zaman zaman düşürülmektedir. İthalatın enflasyona çözüm olmadığı son aylardaki enflasyon rakamlarından da açıkça görülmektedir. İthalat söylemleri ürün hasat sezonlarında piyasaları olumsuz etkilemekte, çiftçiyi üretimden soğutmakta, hatta üretimden düşürmektedir. Gümrük düzenlemeleri tüm kesimlere olası etkileri göz önünde bulundurularak hesaplanmalı, zorunluluk halinde vergiler düşürülecek ise de hasat dönemi dışında, ilgili ürünün en düşük ticari işlem gördüğü dönemde bu işlem yapılmalıdır.

3. Havzalar arası su transferi yapılması

Türkiye’de büyük kısmı İç Anadolu ve Geçit Bölgelerinde olmak üzere 4,5 milyon hektar civarında nadas alanı bulunmaktadır. Tarım potansiyelinin önündeki en büyük engel, bu potansiyelin kullanılamıyor olmasıdır. Bunun en büyük nedeni ise ‘Su’dur. Tarımın iklim şartlarına bağımlılığı azaltılması gerekir. Nadasa bırakılan alanların suyla buluşturulması halinde yıllık tarımsal hasılamız 20 Milyar TL artış gösterecektir. Sürdürülebilir bir tarım ve verimlilik için belli ilkeler çerçevesinde havzalar arasında su transferinin yapılması gerekir. Ayrıca mevcut sulanan alanlarda sulama sistemleri basınçlı kapalı sistem alt yapısına dönüştürülmek üzere rehabilite edilmelidir.

4. Yeni Çeltik Kanununun hazırlanması

1936 yılında yasalaşan 3039 sayılı “Çeltik Ekimi Kanunu” günün ihtiyaçlarına göre, tüm tarafların görüşleri dikkate alınıp yenilenmeli ve yasalaştırılmalıdır.

5. Yetkisiz kişilerin tarımsal ürün ve gıda üzerine demeç vermeleri

Uzman olmayan kişilerin; buğday; ekmek, pirinç üzerine yorum yapmaları, Sektörü olumsuz yönde etkilemektedir. Bu yönde araştırmacılar, uzmanlar ve bilim insanlarından oluşan grupların, kamuoyuna gerçekçi ve bilimsel verilerine dayalı açıklamalar yapmaları ve bilgilendirmeleri bir zorunluluk haline gelmiştir. Sektöre olumsuz etki yapan, mesnetsiz açıklamaların ve yayınların önüne geçilecek tedbirler alınmalıdır.

6. Kırsal kesimin kalkınması için Bakanlıklar arası koordinasyon güçlendirilmelidir.

Tarım sorunları çok ve karmaşık bir alan olup, tüketim de dikkate alındığında toplumun tamamını ilgilendirmektedir. Tarımın tüm sorunlarının çözümünü sadece Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında beklenmemelidir. Tarımdan kaçışı durdurup, üretim bölgelerinde insanları doyurmak ve mutlu kılmak adına sosyal projeler oluşturulmalıdır. Üretim bölgelerinde yaşayan ve sürekli göçen insanların en büyük kaygısı sağlık ve sosyal güvencelerinin olmayışı ve bu eksiğini giderme gayretidir. Çalışma Bakanlığı, Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı ile yapılacak çalışmalarla üretim bölgelerinde yaşayan insanların sağlık ve sosyal güvenceleri konusundaki sorunlar üzerinde çalışılmalıdır. Aile çiftçiliği desteklenmelidir.

7. Arazi Toplulaştırma çalışmaları

Bakanlığımızın toplulaştırma çalışmaları, 2005 yılında çıkartılan 5403 sayılı kanuna göre kararlılıkla ve hızlı bir şekilde devam etmelidir. Sistem, basınçlı sulama altyapılarının kurularak, ağaçtan şeritleri, taban taşıyı kırmaya yönelik dip kazana çekilmesi işlemlerini de içerecek şekilde kurgulanmalıdır.

8. DİR kapsamındaki ithalat

Dahilde İşleme Rejimi (DİR) kapsamında ihrac kayıtlı eşdeğer hammadde ithalatına izin verilmektedir. 2016 yılında Türkiye un, makarna, irmik, bulgur, pasta, bisküvi, kek gibi ürünlerden 5 milyon ton ihracat yapmış, bunun karşılığı Ülkemize 2,5 milyar dolar döviz kazandırmıştır. Yapılan bu 5 milyon ton mamul maddenin karşılığında ise 6,9 milyon ton buğday ithal etmiştir. Yani Türkiye yurtdışından hammadde alıp, onu işleyip katma değer katarak ihrac etmektedir. İşin aslını bilmeyen kişilerin, her limanda gördükleri buğday yüklü gemiden sonra 'Türkiye buğdayı ithal ediyor' söyleminin gerçekçi olmadığı, kamuoyu bilgilendirilerek, spekülasyon açıklamalara malzeme oluşturulmasının önüne geçilmelidir.

9. Tarımsal Desteklemeler etki analizi

Tarım destekleri ortalama yıllık 14 Milyar TL olup, rakam bakanlık bütçesinin yüzde 65'idir. Bu rakam tarım sektörü açısından önemli bir miktardır. Tarımsal desteklemenin sektörlere ne yönde ve derece de etki yaptığı, hedeflenen amaçlara ne ölçüde ulaşıldığı konusunda etki analizleri yapılarak, kendini yenileyen bir destekleme modeli oluşturulmalıdır.

10. Lisanslı Depoculuk

Ülkemizde son yıllarda yaygınlaşan lisanslı depoculuğu etkin bir şekilde kullanarak, dünya tarım ticaretine entegre olmalıyız. Yapılan araştırmalar lisanslı depoculuk faaliyetlerinden birçok üreticinin haberdar olmadığını ya da yanlış bilgi sahibi olduğunu göstermektedir. TMO görsel ve yazılı basın yolu ile sistemi tanıtmada daha etkin rol almalıdır. Sistemin geliştirilmesi için öncelikli olarak, desteklemelerin yanında sahada tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri etkin olarak yapılmalıdır. Ancak o zaman tüm sektör paydaşlarına ulaşmış, tarımsal ticareti kolaylaştırmış oluruz.

11. Yabancı tarım işçileri

Tarımsal üretimde istihdam edilen yabancı işçilerin yasal statüleri ve sigortalı çalışma sorunları çözümlenmelidir.

12. Üreticilerin ÇKS kayıtları

Miras sorunu ve benzeri sebebiyle önemli miktarda tarım alanı ÇKS sistemine kayıt olamamakta, bu üreticinin desteklenmesinin önünde engel olduğu gibi kayıt dışılık sorununu da beraberinde getirmektedir. Bu sorunun çözümlenmesi ve bu alanların da ÇKS sistemine kaydolması yönünde acil çözümler üretilmelidir.

13. Buğday sınıflaması

Buğdayda kalite parametrelerine göre alım ve buna bağlı depolama konusunda, hızlı analiz yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesine yönelik araştırma ve çalışmalar yürütülmelidir.

14. Pirinç Tebliği ve Etiketlemesi

Ülkemizde yaklaşık 20 farklı Osmancık Tipi Çeltik ekilmekte, işlenmekte ve piyasaya sunulmaktadır. Ürün isimlendirme ile ilgili son 2 yıldır ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Bakanlığa sunulan bilimsellikten uzak görüşlerle her çeltik çeşidi için ayrı ambalaj yapılması istenilmektedir. Bu durum tarladan başlamak üzere, depolama alanında bile mümkün değildir. İyi tarım uygulamaları kapsamında sertifikalandırmalarda ancak kısıtlı alanlarda uygulanacak bir modelidir. TMO Lisanslı Depo alımlarında, emanet alım uygulamalarında bile üst kimlik olan **Osmancık Tipi** ve **Baldo Tipi** olarak sınıflandırılmaktadır. Birbirlerine yakın olan çeşitler aynı depolarda muhafaza edilmekte, fiyatlandırılmakta ve işlem görmektedir. Hal böyleyken marketlerde ürünün satışı ve pazarlaması noktasında 20 çeşit için ayrı ayrı isimlendirme, ayrı ayrı ambalaj yapılması hele hele market rafında 20 çeşit pirinç için ayrı yer bırakılması mümkün değildir. Bu nedenle üst kimlik olarak **Osmancık Tipi** Pilavlık Pirinç ve **Baldo Tipi** Pilavlık Pirinç yazılarak bu sorunun ortadan kaldırılması gerekmektedir. Ürünün çeşidine ilişkin bilgilerin ambalajın arka yüzünde üretim tarihi ve son kullanım tarihi kısmına yazılması en doğru çözüm olacaktır. Aksi halde bu mantık raflardaki her bir bulgur paketinin üzerine buğday çeşidinin isminin yazılması gibi emsal başka karmaşık uygulama taleplerini de beraberinde getirebilecektir.

15. Çeltik fire

Dünya pirinç ticareti 39 milyon tondur. Yapılacak küçük dokunuşlarla bu pazardan % 5 pay alırsak 1.95 milyon ton pay alabiliriz. Hedef Pazar olarak gördüğümüz Kuzey Afrika, Ortadoğu tamamen dışa bağımlı ve ihtiyacını dışarıdan temin eden bölgelerdir. Çeltikte fire oranı tanımlanmalıdır. DiİB kapsamında firesi olmayan tek tarım ürünü çeltiktir. Ülkemize gelen çeltikte % 4'e kadar yabancı maddeye izin verilmekte, % 4'ten fazlası kabul edilmemektedir. Ülkemizdeki çeltik üretimi yapılan bölgelerdeki borsaların (Balıkesir, Gönen, Uzunköprü, Bafra) yayınladığı fire oranlarında durum; % 3- % 5 arasında değişmektedir. Yurt dışından aldığımız ürünleri DiİB kapsamında işleyip sattığımız zaman ortaya çıkan bu fire oranının firmalar finanse etmektedir. Bu konuda gerekli incelemelerin yapılarak sektörün önünün açılması gerekmektedir.

Saygılarımızla.